

Taidekriitiikin hyödyntäminen teosten
suunnittelussa ja toteutuksessa

Suvi Jumisko

Kulttuurialan opinnäytetyö
Kuvataiteen koulutusohjelma
Kuvataiteilija (AMK)

TORNIO 2012

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Tekijä:	Suvi Jumisko
Opinnäytetyön nimi:	Taidekritiikin hyödyntäminen teosten suunnittelussa ja toteutuksessa
Sivuja (joista liitteitä):	42 (8)
<p>Opinnäytetyöni aiheena on taidekritiikin hyödyntäminen kahden uuden teoksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Sain kriitikko Eva-Johanna Mäkiseltä taidekritiikin maalausnäyttelystäni <i>Ruman kauneus</i> (2011). Kriitikissä Mäkinen antoi uusia ideoita siihen, miten voisin jatkossa monipuolisemmin käyttää näyttelyn teoksissa hyödyntämiäni alumiinitölkin palasia. Tässä opinnäytetyössä keskityn erityisesti kriitikon antamien ehdotusten ideointiin ja toteuttamiseen käytännössä. Tavoitteena on kehittää omaa ilmaisua monipuolisemmaksi ja samalla tutkia työskentelyn kautta, onko taiteilijalle hyödyllistä ideoida työtään ulkopuolelta saamiensa kommenttien pohjalta.</p> <p>Työni teoreettinen viitekehys muodostuu taidealan kirjallisuudesta ja siihen liittyvistä artikkeleista. Olen lukenut taiteilijaoppaita, taidekriittiköitä ja taiteen etiikkaa käsittelevää kirjallisuutta. Keskiöön ovat nousseet Ken Howardin toimittamat taiteilijaoppaat. Pohdintojen pohjalla olen käyttänyt myös taidekritikko Eva-Johanna Mäkisen ja teosohjaajani Eeva-Liisa Koivumaan antamaa palautetta.</p> <p>Opinnäytetyöni on toiminnallinen. Tein kaksi uutta maalausta, joihin liittyvän työskentelyprosessin käyn huolellisesti läpi myös valokuvien avulla. Teoksien koko on 45 x 122 cm ja niissä on käytetty akryylimaalaa, alumiinitölkkejä, puuliimaa sekä hiekkaa. Tärkeä painoarvo on työprosessin kuvauksella, jotta kritiikin hyödyntäminen, prosessointi tulee ilmi. Tarkastelen myös valmiita teoksia: miten kritiikin siivittämät ideani näkyvät niissä. Päätin toimia näin, koska tämä tukee tavoitettani kehittyä taiteilijana ja tutkiskella materiaalin käyttömahdollisuuksia.</p> <p>Työssäni havaitsin, että hyödyntämällä taidekriittiköitä löysin uusia tapoja käyttää materiaalia, vaikka huomasinkin, että ainakin itse olen taiteilijana helposti taipuvainen pysymään mukavuusalueellani. Opin myös itse arvioimaan kriittisesti omia teoksiani. Olen tyytyväinen valmistuneisiin teoksiin, sillä niissä näkyy edelleen oma näkemysni ja abstrakti ilmaisutyylini, mutta samalla ne tarjoavat jotain uutta. Koen onnistuneeni kritiikin hyödyntämisessä. Oli tärkeää, etten hukannut omaa näkemystäni: ideaa siitä, mitä ja miksi olin tekemässä.</p>	
Asiasanat:	taiteilija, taidekritiikki, kriitikko, maalaustaide, abstrakti, kierrätystaide, alumiini, tölkki, työprosessi, valokuva

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Writer:	Suvi Jumisko
Thesis Title:	Exploiting art criticism in the planning and execution of artwork.
Pages (Appendices):	42 (8)
<p>The topic of my thesis is exploiting art criticism in the planning and execution of artwork. I received an art critique from critic Eva-Johanna Mäkinen concerning my painting exhibition called <i>The Beauty of Ugly</i>. Mäkinen presented new ideas in terms of utilizing the pieces of aluminium cans in a more versatile manner in my artworks in the future. In my thesis I focus on exploiting these ideas and executing them in practice. My objective is to improve my artistic expression into a more diverse direction and simultaneously research whether it is beneficial for an artist to advance ideas coming from the outside.</p> <p>The theoretical context of my thesis is formed by literature discussing art in general, but also art criticism and the ethics of art. However, I mostly utilized the artistic guide books edited by Ken Howard. As the basis of my self-reflection I also used the feedback given by critic Eva-Johanna Mäkinen and my mentor Eeva-Liisa Koivumaa.</p> <p>My thesis is practice-based. I have executed two new paintings and also carefully documented the working process by photographing it. The size of my paintings is 45x122 cm and I used acrylic paint, aluminium cans, wood glue and sand. One of the most important parts of this thesis is discussing and detailing the working process in order to illustrate the thinking process concerning the exploiting of the critic's ideas. I also observed the finished artworks: how are the ideas given in the criticism showing in the results. I decided to proceed in this way because this way supported my objective to advance as an artist and to research the yet undiscovered opportunities of the material I have used.</p> <p>In my thesis I learned that by utilizing criticism I can find new ways to exert material, even though I noticed that I am prone to stay in my comfort zone. I also learned to criticise my own artworks. I am satisfied with the finished artworks because they still show my vision and my abstract expression, but they also offer something new. I feel that I have succeeded in the exploiting of the criticism. It was important that I did not lose my point of view: the idea of what and why I was doing.</p>	
Keywords: artist, criticism, critic, painting art, abstract, recycling art, aluminium, can, working process, photograph	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 TYÖN LÄHTÖKOHDAT	7
2.1 Ruman kauneus -näyttely	7
2.2 Taidekritiikki	9
3 MAALAUUS 1: YKSI LENSİ POIS	12
3.1 Ideointi: tutustuminen hukkapaloihin	12
3.2 Toteutus: tölkkien yläosat käyttöön	14
3.3 Valmiin teoksen tarkastelu	17
4 MAALAUUS 2: UHRAUS	21
4.1 Ideointi: hengellisyyden kuvaaminen alumiinitölkeillä	21
4.2 Toteutus: tölkkien suikaleet käyttöön	23
4.3 Valmiin teoksen tarkastelu	26
5 YHTEENVETO JA POHDINTA	29
LÄHTEET	31
LIITELUETTELO	34
LIITTEET 1 - 21	35

1 JOHDANTO

Taidekritiikin saaminen näyttelystä ei ole itsestään selvä asia. Minulle taiteilijana oli iso merkitys saada ensimmäinen taidekritiikki kolmannesta yksityisnäyttelystäni *Ruman kauneus*, joka oli 5. - 25. elokuuta 2011 Rovaniemen Varjo-galleriassa. Aiemmin olin saanut vain paikallisten sanomalehtien esittelytekstejä näyttelyistäni eikä teoksiani ollut arvioitu. Kun teokset pääsevät julkiseen keskusteluun, niillä on mahdollisuus tulla vakavasti otetuiksi ja saada lisäarvoa. Olen juuri valmistumassa kuvataiteilijaksi, joten taidekritiikin saaminen tässä vaiheessa oli rohkaisevaa. Taiteeni pääsi esille eikä sitä lytätty, vaan sain eväitä kehittää ilmaisuni.

Tässä opinnäytetyössä opettelen hyödyntämään taidekritiikkiä uusien teoksien tekemisessä. Työni on siis toiminnallinen, tutkin tekemisen kautta, kuinka voisin käyttää saamani kritiikkiä ”muusana” taiteellisessa ilmaisussani, uusien teosten ideoinnissa ja toteutuksessa. Toteutan opinnäytetyöni teososana *Ruman kauneus* -näyttelystäni saamani taidekritiikin pohjalta kaksi maalausta. Kriitikko antoi muutamia ehdotuksia, miten voisin kehittää ilmaisuni. Neuvot koskivat erityisesti maalauksissa käyttämäni lisämateriaalia eli alumiinitölkkejä. Tölkkien käyttäminen taiteessani on ollut intohimoni, joka varmasti pysyy mukana vielä pitkään ja johon tulen palaamaan. Siksi halusin tehdä aiheesta opinnäytetyön.

Opinnäytetyöni kirjallisen osan aloitan kertomalla *Ruman kauneus* -näyttelystäni ja syventymällä taidekritiikin tehtäviin ja nykytilaan. Esittelen myös saamani arvostelun. Sen jälkeen siirryn toteuttamaan käytännössä kritiikin myötä syntyneitä ideoita eli tekemään kahta uutta teosta sen pohjalta. Esittelen teokset omina päälukuinaan, joissa keskityn erityisesti teosten ideointiin, työprosessiin ja arviointiin. Ideoinnissa etsin sellaista tapaa hyödyntää kritiikkiä, että työ pysyy edelleen oman näköisenäni. Työprosessista olen ottanut myös valokuvia, jotta se hahmottuu lukijalle paremmin. Lopuksi arvioin omaa onnistumistani materiaalin käytön monipuolistamisen, teosten värimaailman, sommittelun ja valmistuneiden kokonaisuuksien kannalta. Lähteinä olen käyttänyt aineistolähteiden lisäksi taidealan kirjallisuutta, erityisesti Ken Howardin toimittamia taiteilijaoppaita sekä Internetiä. Lisäksi käytän teoksien arvioinnissa apuna teosohjaaja Eeva-Liisa Kouvumaan ja kriitikko Eva-Johanna Mäkisen kommentteja uusista teoksista.

Kritiikin vastaanottaminen ei ole aina helppoa taiteilijalle. Joskus kriitikko saattaa tulkitta taiteilijaa ”väärin” tai sitten mieltymykset eivät muuten vain kohtaa. Kritiikin voi jättää joko omaan arvoonsa tai sitten ottaa siitä opiksi. Huolena saattaa varsinkin nuorilla taiteilijoilla olla oman ilmaisutyylin kadottaminen, jos kuuntelee muiden neuvoja liikaa. Kun aloin tehdä tätä opinnäytetyötä pohdin, onko oma näkemykseni tarpeeksi vahva kestämään ulkopuolisen ”sekaantumisen”. Uskallanko ottaa vastaa myös ideoita ulkopuolelta? Olen taiteilijana sellainen, että tykkään kokeilla uusia asioita. Ehkä juuri se antoi minulle rohkeutta tarttua haasteeseen.

2 TYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Ruman kauneus -näyttely

Ruman kauneus -näyttelyni (5.-25. elokuuta 2011) Rovaniemen Varjo-galleriassa oli kolmas yksityisnäyttelyni (liite 1, kuva 1). Useimmat näyttelyn teoksista valmistuivat kesä- ja heinäkuussa 2011, ja vain kaksi teosta *Viimeinen kuurankukka* ja *Puu antautuu*, olivat aiemmasta yksityisnäyttelystäni *Luonnoton* (1.-25. helmikuuta 2011, Tornion Kuvataideseuran Galleriassa). Teoksia oli kaikkiaan kahdeksan ja ne vaihtelivat kooltaan 100 x 150 cm – 30 x 30 cm. Kaikissa teoksissa käytin akryylimaalien lisäksi myös alumiinitölkeistä leikattuja palasia. Näyttelyn jokaisella teoksella oli oman nimensä ja tarinansa, mutta kokonaisuudella oli silti myös yhteinen teemansa.

Teemana ruman kauneus tarkoittaa minulle sitä, miten jokin aluksi rumalta ja hyödyttömältä vaikuttava voikin paljastua kauniiksi ja hyödylliseksi. Itse koin oivalluksen alumiinitölkkien suhteen. Aluksi pidin niitä rumina ja tilaa vievinä esineinä. En nähnyt niiden visuaalista kauneutta ja käytettävyyttä, mutta kun avasin yhden tölkin peltisaksilla, huomasin, kuinka kaunis tölkin sisäpinta on. Se heijastaa valoa ja värejä ja tuo teokseen materiaalin tuntua, kolmiulotteisuutta. Valitsin tölkeistä kaksi erilaista osaa, joita käytin: kyljet ja pohjan. Yhdestä tölkestä sai kaksi ylöspäin kaartuvaa soikion muotoista kylkipalaa ja yhden pohjan. Liimasin kylkipalat taulupohjaan tekstipuoli alaspäin ja pohjat sisäpuoli ylöspäin. Näin kaunis hopeapinta pääsee oikeuksiinsa ja loistaa katsojaan päin. Näyttelyni tavoitteena oli osoittaa, että on olemassa monenlaista kauneutta. Jokin asia voi olla toiselle kaunista, mutta toinen ei välttämättä näe sitä samoin. Joskus kauneus voi piilotella jonkin ruman sisäpuolella.

Alumiinitölkkien käytön myötä näyttelyyni tuli kierrätystaiteeseen viittaavia ominaisuuksia eli kierrättää muille tarpeettomiksi jääneitä tavaroita ja tehdä niistä taidetta (Itkonen 2008, 65). Kierrätyksellä ei kuitenkaan ollut vaikutusta materiaalivalintaani, vaikka tiesin sen ekologisuudesta. Jari Jula (2007, 26) toteaa, että taiteilija voi käyttää kierrätysmateriaalia joko eettisistä eli oikeaan ja väärään toimintaan liittyvistä syistä tai taiteellisista eli esimerkiksi visuaalisista syistä. Eettisyydellä hän tarkoittaa, että taiteilija haluaa tuoda esille käsitystensä kierrätyksen hyvydestä. Minun kohdallani ei ollut kyse tietoisesta eettisyydestä, vaan taiteellisuudesta, esteettisyydestä ja käytännöllisyy-

destä. Otin materiaalin käyttöön, koska se oli helposti saatavilla ja esillä. Avopuolisoni juo paljon Pepsi Max -virvoitusjuomia, joten tölkkejä lojui asunnossamme ympäriinsä.

Ilmaisuni *Ruman kauneus* -näyttelytoissa on abstraktia. Abstraktissa taiteessa jätetään aiheen esittävyys ja esineellisyys taka-alalle. Kuvattavia seikkoja joko abstrahoidaan tai sitten käytetään heti lähtökohtaisesti abstrakteja muotoja eli niin sanottua autonomista abstraktiota. Siinä voidaan käyttää hyväksi muotoja, viivoja ja värejä. (Taidetyylit 2012, hakupäivä 4.2.2012.) Esimerkiksi kuvataiteilija ja Kuvataideakatemia maalaustaiteen professori Tarja Pitkänen-Walter (2006, 82) on todennut, että abstraktissa ilmaisussa ollaan sanattoman olemassaolon alueella ja joudutaan kuvaamaan kuvaamatonta, esittämään esittämätöntä.

Abstrakti taide katsotaan kehittyneen 1900-luvun alun aikana. Taiteilijat halusivat löytää uusia tapoja ilmaista itseään, joten he alkoivat käyttää erilaisia muotoja ja värialueita kuvaamaan ajatuksia, asioita ja tunteita. (Pitkänen-Walter 2006, 119.) Abstraktia ilmeni erilaisina modernismin taidesuuntauksina, joilla oli oma tyyli tai ideologia, esimerkiksi konkretismi ja informalismi. Konkretismille oli ominaista geometrinen abstraktio, jonka taideteoksissa ilmeni mieltymys ruudukkoihin ja geometrisiin muotoihin. Informalisteille oli taas tuttua spontaanisuus ja tunnepohjainen maalaaminen, jossa tunnistettavat muodot eivät olleet niin tärkeitä. (Dempsey 2002, 160, 184.) Mielestäni omassa ilmaisussani on vaikutteita sekä geometrisestä että maalauksellisesta abstraktista.

Ruman kauneus -näyttelyn teoksista en tehnyt tarkkoja luonnoksia paperille, vaan hahmottelin taulupohjan päälle alumiinitölkkien palasia siirtelemällä, millainen teoksesta voisi tulla. Sen jälkeen liimasin tölkit paikalleen ja vasta viimeisenä aloin maalata akryyli-maaleilla. Joidenkin teosten pintoihin lisäsin myös puuliimaa ja gessoa, koska niillä sain aikaiseksi pintareliefiä eli kohokuvaa, joka työntyy ulospäin taulupohjasta ja antaa kolmiulotteisen vaikutelman (SuomiSanakirja 2012, hakupäivä 4.2.2012).

Tölkkien leikkaamisen ohessa syntyi paljon hukkapaloja. Esimerkiksi tölkkien yläosaa en käyttänyt ollenkaan. Lisäksi leikkaamani kylkipalat ja pohjat olivat kaikki samankokoisia. Oikeastaan käytin alumiinitölkkejä aika yksipuolisesti. Tähän näyttelystäni saamani taidekritiikki keskittyikin ja sain kehitysehdotuksia kriitikolta. Kritiikki sai minut oivaltamaan, että materiaalia voisi käyttää monipuolisemmin.

2.2 Taidekritiikki

Kritiikin synonyymeja ovat muun muassa arvostelu, arviointi, tarkastelu ja kommentointi (SuomiSanakirja 2012, hakupäivä 4.2.2012). Kritiikkiä harjoitetaan kaikilla taiteenaloilla, jolloin sitä kutsutaan kulttuurikritiikiksi. Taidekritiikki on yksi kulttuurikritiikin laji, jossa arvioidaan julkisesti esitettävien taideteosten ja teoskokonaisuuksien toimivuutta. (Wikipedia 2011, hakupäivä 20.1.2012.)

Jokainen taidekritikko on oma persoonansa ja hänellä on aina omat mielipiteensä näyttelyistä ja taiteesta (Jokinen 2010, 4). Kriitikoilla on myös erilaiset ammatilliset taustat ja tietoisuus taidehistoriasta ja käsitykset sen ilmiöistä. Kritiikki on siis vain yhden ihmisen mielipide. Silti kritiikillä on suuri merkitys taiteilijalle, koska kriitikon tehtävä on aloittaa taideteoksia koskeva julkinen keskustelu (Selkokari 2010, 12). Kriitikko erottelee onko arvosteltavana oleva taide korkealaatuista vai ei ja vartioi ei-taiteen ja taiteen rajaa (Ihonen 2000, hakupäivä 5.2.2012). Kritiikin vaikutus sen lukijaan ei ole itsestään selvä. Positiivinen kritiikki voi lisätä myyntiä ja kävijämääriä näyttelyssä, mutta toisaalta yhtä lailla myös negatiivinen kritiikki voi herättää kiinnostusta ja lisätä taiteen myyntiä.

Taidekritiikin saaminen ei ole silti päivänselvä asia. Ammattikritikoita on yhä harvemmassa ja myös uudet mediat ovat tuoneet kilpailua kriitikoiden välille. Internet on nykyään uusi kritiikin julkaisupaikka, jonka käyttö on kasvamassa. (Tuominen 2010, 27.) Samaan aikaan päivälehtien julkaisema kritiikki vähenee (Karhumäki 2010, hakupäivä 12.1.2012). Internetissä lisääntyvän kritiikin ongelmana on, että sellaisen voi kirjoittaa ihan kuka tahansa ilman erityistä ammattitaitoa eikä se enää takaa kritiikin laadullisia vaatimuksia (Tuominen 2010, 27). Mielestäni nettikritiikin hyviä puolia on, että keskustelu näyttelyistä ja teoksista voi lisääntyä erilaisilla keskustelufoorumeilla. Ihmiset myös varmasti uskaltavat sanoa rohkeammin oman mielipiteensä keskustelupalstoissa, joissa henkilöllisyyttä ei välttämättä tarvitse todistaa.

Sain oman kritiikin vasta kolmannesta yksityisnäyttelystäni *Ruman kauneus* (2011), aiemmat olivat olleet vain esittelytekstejä joko minusta tai näyttelystä. Uutisessa ”Taidekritiikki vähenee - yhä harvempi taiteilija pääsee esiin” haastateltava Toijonen Suomen arvostelijoiden liitosta ilmaiseekin, että nykyään ”taiteentekijät ovat tärkeämpiä

kuin teokset - puhumattakaan niiden kritiikistä”. Jutussa tilanteen todetaan aiheuttavan ristiriidan taiteilijoissa, joiden persoonaan kiinnitetään enemmän huomiota kuin heidän taiteeseensa ja sen tulkintaan. (Karhumäki 2010, hakupäivä 12.1.2012.) Toki lähestyminen taiteentekijään haastattelun kautta voi myös paremmin herättää lukijoiden kiinnostuksen hänen töihinsä. Itse silti haluaisin, että näyttelyistäni ensisijaisesti tehtäisiin taidekritiikki kuin henkilöhaastattelu, koska uskon sen palvelevan parhaiten omaa kehittymistäni taiteilijana. En myöskään haluaisi itse olla se joka teoksiani lehdessä tulkitsee, sillä liiallinen verbalisointi eli teoksen avaaminen puhumalla voi myös rikkoa taiteellista työtä, kun kuva ei saa pysyä pelkkänä kuvana (Pitkänen-Walter 2006, 34).

Ruman kauneus -näyttelystä saamani taidekritiikki ilmestyi Lapin Kansassa 23.8.2011. Kriitikkona oli toiminut kuvataiteilija ja kuvataideopettaja Eva-Johanna Mäkinen. Hän oli toiminut vuonna 2007–2009 Lapin yliopiston kasvatustieteellisen tiedekunnan opettajana ja vuodesta 2010 alkaen taidekritiikkona Lapin Kansalle. Mäkiselle on tärkeää abstraktin ilmaisun vapaus, tarkan havaintoon perustuvan piirustuksen lisäksi. Hänellä on valmistunut vasta väitöskirja kuvataiteilija ja kuvataideopettajasta Liisa Rautiaisesta. (Mäkinen 2012, hakupäivä 18.1.2012.)

Taidekritiikki oli otsikoitu ”Kauneus ja Rumuus vaihtavat vaatteita” (liite 1, kuva 2). Otsikon alapuolella oli näyttelyni tiedot: näyttelyn nimi, taiteilija, gallerian aukioloajat ja osoite. Mäkinen aloittaa tekstin kuvailemalla käyttämiäni kierrätystölkeistä leikattuja alumiinipalasia ja niiden muotokieltä. Sitten kriitikko etenee muihinkin esimerkkeihin. Hän kertoo korutaiteilijoista, afrikkalaisten lasten leluista ja saksalaisesta taiteilijasta HA Schutista, jotka käyttävät myös hyödykseen kierrätysmateriaaleja. Esimerkkien jälkeen Mäkinen siirtyy tutkimaan muutamia teoksiani nimeltä ja kuvailee niitä. Positiivista palautetta hän antoi hallituista ja täsmällisistä pinnoista sekä moniulotteisuudesta. Kritiikin lopussa tulee sitten kriitikon ehdotuksia siitä, miten alumiinitölkkejä voisi käyttää tulevissa teoksissa. Hän ei missään vaiheessa käskenyt korjaamaan teoksia, mutta antoi ideoita jatkoa ajatellen. Seuraavalla sivulla olevasta taulukosta näkyy, mitä ehdotuksia Mäkinen antoi. Olen jakanut ehdotukset kahteen maalaukseen, jotka toteutan tässä opinnäytetyössäni.

Kriitikon ehdotukset	
Maalaus 1	Maalaus 2
<ul style="list-style-type: none">- tölkkejä voisi rikkoa- tai litistää joissakin kohdissa	<ul style="list-style-type: none">- palasten kokoa voisi ehkä vaihdella- kierrätystölkkiä kirjaimia voisi käyttää hyödyksi

Kuvio 1. Kriitikon ehdotukset

Jaoin taidekriitikin ehdotukset kahteen maalaukseen, koska tahtoin keskittyä tiettyihin ideoihin niissä. Uskoin sen helpottavan minua toteutusprosessissani, kun ideat oli selkeästi jaettu. Laittamalla ehdotukset vain yhteen teokseen, olisin voinut joutua tilanteeseen, missä vaihtoehtoja olisi ollut liikaa.

3 MAALAUUS 1: YKSI LENSI POIS

3.1 Ideointi: tutustuminen hukkapaloihin

Ennen ensimmäisen teoksen toteuttamista jouduin pohtimaan paremmin Eva-Johanna Mäkisen kirjoittamaa taidekritiikkiä ja sen ideoita. Edellä olen listannut taulukkoon, että toteutan ensimmäisessä teoksessa seuraavat kaksi ehdotusta: 1) tölkkejä voisi rikkoa, ja 2) tölkkejä voisi litistää joissakin kohdissa. Ymmärsin, mitä kriitikko ajoi näillä ehdotuksilla takaa. Voi olla, että kriitikon mielestä *Ruman kauneus* -näyttelyni oli liian sliipattu eikä materiaalin niin sanottu rumuus tullut tarpeeksi esille. Jouduin siis pohtimaan materiaalin käyttöäni uudelleen.

Aloitin tutustumalla *Ruman kauneus* -näyttelyn tekemisestä syntyneisiin hukkapaloihin. Minulla oli useampi laatikollinen erilaisia hukkapaloja: yläosia joissa oli avausmekanismi ja kylkipalojen leikkaamisesta ylijääneitä suikaleita sekä tölkin pohjia. Päätin hyödyntää niitä. Halusin myös tehdä ekologisemman valinnan, etten heittäisi ylimääräisiä palasia pois vaan hyödyntäisin niitä. Tällä kertaa siis suoritin tarkoituksella eettisen valinnan materiaalin suhteen. Olin kuitenkin epävarma saisiko hukkapaloista tehtyä ehjän ja toimivan kokonaisuuden. Pelkäsin, että lopputulos näyttäisi sekavalta kokeilulta. Siksi päätin, että en käytä kaikkia erilaisia hukkapaloja molemmissa teoksissa vaan jakaisin erilaiset hukkapalat eri teoksiin sen mukaan, mitkä parhaiten palvelisivat kriitikon antamia ehdotuksia.

En hankkinut myöskään uusia taulupohjia tätä opinnäytetyötä varten vaan käytin kahta sellaista pohjaa, johon olin jo aiemmin maalannut. Molemmat taulupohjat olivat kooltaan 45 x 122 cm ja ne olivat kovalevyä. En nähnyt tarpeelliseksi säilyttää niissä aiemmin olleita teoksia, koska ne olivat olleet lähinnä kokeiluja. Pohjissa oli myös se etu, että niissä oli valmiiksi hiekkapohja. Sen olin tehnyt heittelemällä hiekkaa märän gession eli pohjustusaineen päälle (Tempera Oy 2012, hakupäivä 4.2.2012). Olen monesti käyttänyt taiteessani hiekkapohjaa hyväksi, mutta sitä ei ollut *Ruman kauneus* -näyttelyssäni.

Ensimmäisen maalauksen suunnittelutyö lähti käyntiin kokeilemalla erimuotoisia hukkapaloja taulupohjan päälle. Aikani pyöritellessäni monenlaisia palasia käsissäni, tulin

siihen lopputulokseen että käyttäisin tässä teoksessa tölkkien yläosia. Ne toimivat hyvin kriitikon esittämän idean kanssa, että ”tölkkejä voisi rikkoa”. Tölkkien yläpalaset olivat jo valmiiksi rikkinäisiä, koska aiemman näyttelyn työskentely vaiheessa olin repinyt ne irti tölkkien muista osista. Yläpalasten reunat olivat siksi epätasaiset ja repaleiset. Yläpalasista roikkui myös hallitsemattomia ”alumiiniekuroita”, jotka sojottivat miten sattuu (liite 2, kuva 3).

Seuraavana jouduin miettimään taidekriitikon toista ehdotusta ”litistää tölkkejä joissakin kohdissa”. Minulle tuli kommentista mieleen, että minun pitäisi vasaralla lyödä alumiinitölkkejä joistakin kulmista lyttyyn tai lyödä tölkkejä kunnolla kasaan. En aluksi tiennyt miten lähtisin toteuttamaan tätä ideaa teoksessani. Ideointivaiheessa jätin tämän asian vasta teoksen toteuttamisvaiheeseen. Ajattelin, että teoksen edetessä keksisin tavan käyttää kriitikon kommenttia. Siksi siirryn kertomaan tämän osuuden seuraavassa alaluvussa ”Toteutus: tölkkien yläosat käyttöön”.

En lähtenyt teokseeni varta vasten hakemaan ideoita muiden taiteilijoiden teoksista, joissa on käytetty esimerkiksi kierrätystavaraa tai tölkkejä teoksen rakentamisessa. Halusin keskittyä vain omaan tekemiseen ja kehittää *Ruman kauneus* -näyttelyn konseptia. Aion käyttää uuden teoksen toteuttamisessa abstraktia ilmaisua. Opinnäytetyön ensimmäiseen teokseen otin vaikutteita 2010 valmistuneesta teoksestani *Puu antautuu* (liite 2, kuva 4). Minua viehätti maalauksen pinnan jakaminen selkeisiin vaakatasossa kulkeviin osiin, jotka loivat rauhallisen tunnelman teokseen (Bartlett 1991, 95). Minua miellytti myös teoksen ruskea, valkoinen, hopea ja turkoosi värimaailma ja sen kohopinta. Olin tehnyt teokseen valkoisella gessolla kohopintaa teoksen ylä- ja alaosaan. Lisäksi olin käyttänyt teoksen keskellä krakleeraustekniikkaa, jossa käsitellään maalipintaa siten, että siihen muodostuu halkeamia (Askarteluliike Taitaville 2012, hakupäivä 5.2.2012). Pinta näytti vanhalta ja puumaiselta. Krakleerauksen päälle olin liimannut tölkkien pohjia riviin niin, että väleissä oli tyhjiä aukkoja. Olin yhdistänyt sommittelussa viivoja ja kaaria, jotka ovat hyvän sommitelman aineita (Bartlett 1991, 95).

Kuten *Puu antautuu* -teoksessa, myös tässä opinnäytetyöni ensimmäisessä maalauksessa olen päättänyt käsitellä luontoa. Luontoteema tuli minulle mieleen erityisesti tölkkien yläosista, jotka muistuttavat linnunpönttöjä, sillä niissä oli aukko tölkin avausmekanismi kohdalla. Luonto on muutenkin minulle yksi sellainen aihe, joka on ollut taiteessani mukana melkein aina. Olen löytänyt abstraktista taiteesta keinon ilmaista ajatuksiani

ympäristöstä ja sen hyvinvoinnista. Mielestäni ihmiset välissä unohtavat yhteyden luontoon. Minusta meidän pitäisi enemminkin varoa luonnon mahtia, koska olemme riippuvaisia siitä. Ilman sitä ei ole elämää.

3.2 Toteutus: tölkkien yläosat käyttöön

Ideointivaiheesta siirryin teoksen toteutusvaiheeseen. Olin päättänyt kritiikin pohjalta, että käytän tölkkien yläosia tässä teoksessa. Ensimmäisenä asetin yläpalasia taulupohjan keskelle kolmeen päällekkäiseen riviin. Lukijan on hyvä tässä vaiheessa kurkistaa opinnäytetyöni lopussa olevaa kuvaa (liite 3, kuva 5), joka esittää tätä työvaihetta.

Jaoin tölkkien yläosat kolmeen riviin sen takia, koska teoksen keskellä oli hyvin tilaa. Halusin myös korostaa materiaalia teoksen mittasuhteilla siten, että katse kiinnittyisi juuri siihen ensimmäiseksi (Bartlett 1991, 95). Suunnittelinkin, että keskikohdasta tulisi kaikista korkein osa suhteessa teoksen ylä- ja alaosaan. Jätin rivien väleihin aukkoja, joihin en laittanut pyöreänmallisia yläpalasia ollenkaan. Ideana oli hyödyntää aukoissa avausmekanismin nipukoita. Mielestäni oli hyvä tehdä rivien välissä pientä materiaalin vaihtelevuutta ja hengittävyttä. Ajatuksenani oli, että rivit eivät näyttäisi jatkuvalta materiaaliipötköltä. Sain avausmekanismeilla rikottua rivien ehjää linjaa.

Otin suunnitelmasta kuvan, että minulla olisi helppo palata takaisin siihen, miten olin suunnitellut tölkit maalaus pohjaan. Valokuvasin suunnitelmani, koska minun täytyi ottaa alumiinitölkit pois taulupohjasta maalauksen ajaksi. Valokuvausta pidetäänkin hyödyllisenä dokumentoijana taiteilijalle työn eri vaiheissa. Se laventaa taiteilijan työprosessia ja tietoa omasta tekemisestä. (Kontturi & Tiainen 2007, 22.) Ennen materiaalin poistamista merkitsin kuitenkin vielä taulupohjan korkeussuuntaan, mihin tölkit sijoituivat teoksessani.

Päätin tehdä teoksen ala- ja yläosaan kohopintaa. Halusin tehdä samanlaista kohopintaa kuin *Puu antautuu* -teoksessa, koska se näytti minusta kaislikolta tai metsän kasvillisuudelta. Ne sopivat hyvin ensimmäisen teoksen luontoaiheeseen. En kuitenkaan suunnitellut käyttäväni gessoa, vaan puuliimaa. Olen itse keksinyt, että puuliimalla voi tarvittaessa korvata kalliin gesson, jos haluaa tehdä kohopintaa. Puuliima liimautuu lujasti kiinni eikä halkeile irti (Bostik Oy 2012, hakupäivä 5.2.2012).

Kohopinnan rajaaminen vain tiettyyn alueeseen onnistui rajaamalla alueet maalarinteipillä. Näin pystyin hallitsemaan maalaus pohjassa alueita, mihin liimaviivoja oli tulossa ja välttämään muiden alueiden sotkeutumista. Rajasin ylä- ja alaosien pitkät kaistaleet niin, että ne jäivät kapeammaksi leveydeltään kuin keskiosa. Sen jälkeen maalasin kapeimmat pinnat valkoiseksi gessolla ja sitten valutin niille liimaa. Yritin puristaa liimapurkkia mahdollisimman vähän, niin että ainetta valuisi ohuena viivana ulos. Samalla liikuttelin purkkia eri suuntiin, jotta maalaus pohjaan syntyisi ristikkäisiä viivoja. Tarkoituksena oli rikkoa vaakasuorien alueiden ehjää linjaa erisuuntaisilla viivoilla. Vaaka- ja pystyviivojen yhdistäminen on maalaustaiteessa klassista (Bartlett 1991, 95). Välissä ainetta valui kuitenkin isoina köntteinä ulos, koska se oli paksua. Tällaiset hallitsemattomat ”vahingot” eivät minua haittaa teoksia tehdessä. Työskentelyprosessissa on turha yrittää hallita kaikkia tilanteita, koska silloin voi jäädä hyviä ideoita huomaamatta. Siistin silti joitakin paksuja viivoja sormen päälläni ohuemmaksi, koska liian leveät puuliimavalumat eivät näyttäneet mielestäni hyviltä. Kohopinta kuivui yhden vuorokauden työhuoneessani (liite 3, kuva 6).

Kun liimapinta oli kuivunut, alkoi teoksen maalausvaihe akryyliväreillä. Maalaan niillä melkein aina, koska ne liukenevat veteen ja kuivuvat nopeasti (Smith 1987, 208). Olin tullut siihen tulokseen, että teoksen värimaailma tulisi olemaan maanläheinen. Ajatuksena oli käyttää samoja värejä kuin *Puu antautuu* -teoksessa. Tähän valintaan vaikutti se, että minusta turkoosi ja ruskea toimivat yhdessä ja valkoinen oli sopivan neutraali väri niiden rinnalle. Värit edustivat minulle lumista maisemaa, jonka alle luonto oli peit- tynyt. Turkoosissa oli luontoon viittaavia sinisiä ja vihreitä värejä. Ruskea viittasi maanperään, joka on turvallinen väri. Valkoinen taas edusti minulle lunta, joka kirkastaa pimeää talvea. (Luukkonen 1991, 69-70, 74-75.)

Aloitin maalaamisen teoksen keskikohdasta, jossa hiekkapinta oli vielä näkyvillä. Maalasin sen turkoosiksi (liite 3, kuva 7). Sen päälle levitin krakleerauslakkaa, joka teki pinnasta sekä rapistuneen maalin että puupinnan näköisen. Annoin nesteen kuivua vuorokauden. Kuivuneen krakleerausaineen päälle laitoin runsaasti valkoista maalia. Hetken päästä pintaan alkoi muodostua krakleeraustekniikalle ominaisia viirumaisia rakoja, joista pilkahteli turkoosi pohjamaali (liite 4, kuva 8). Joissakin kohdissa rakoja ei kuitenkaan syntynyt ollenkaan. Uskon, että tähän saattoi vaikuttaa pohjalla oleva ”raskas” hiekkapinta. Se ei kuitenkaan haitannut, vaan lisäsin itse turkoosia maalia kohtiin, joissa tahdoin sen näkyvän paremmin.

Mietin kauan jättäisinkö teoksen ylä- ja alaosat kokonaan valkoisiksi. Olin tehnyt niihin puuliimalla kohopintaa. Pelkäsin, että teos jäisi liian vaaleaksi, koska keskustankin päälimmäinen väri oli valkoinen krakleerauksen jälkeen. Tulin siihen tulokseen, että teos kaipasi lisää väriä. Niinpä käytin ala- ja yläosassa ruskeaa väriä, jota olin suunnitellut jo aikaisemminkin. Maalasin ruskeaa niin, että sitä jäisi kiinni kohopintaan ja itse pohjaan. Lisäsin kohopinnan päälle vielä turkoosiakin, koska pelkkä ruskea tuntui liian tylsältä ja ajattelin, että turkoosi sitoisi paremmin ylä- ja alaosat myös keskustaan. Mielestäni värit pomppasivat kuitenkin liikaa esille, joten rauhoitin niitä uudella pienellä valkoisella kerroksella. Vedin valkoista maalia kevyesti ruskean ja turkoosin päälle (liite 4, kuva 9). Tarkoituksena oli saada valkoinen väri jäämään koholla olevien ristikkäisten viivojen pintaan. Tällä tavalla sain kohopinnan paremmin esiin, kun pohjalla oli tummempia värejä kuin pinnassa. Erilaisien kontrastien luominen väreillä tuo teokseen tilan ja pinnan tuntua (Bartlett 1991, 87). Olin tässä vaiheessa tyytyväinen teoksen harmoniseen eli sopusointuiseen värimaailmaan (Wikipedia 2011, hakupäivä 6.2.2012).

Teoksen edetessä jouduin palamaan vielä kriitikon ideaan ”litistää tölkkejä joissakin kohdissa”. Ratkaisin tämän niin, että vasaroin nauloilla tölkkien yläpalaset kiinni taulupohjaan, joka oli kovalevyä ja kesti siksi hakkaamisen. Mielestäni tämä riitti. Palasten paikkoihin tuli kuitenkin pieniä rakenteellisia muutoksia ideointivaiheessa ottamaani valokuvaan verraten. Jätin laittamatta yläpalasia teoksen keskikohdan oikealle puolelle, koska siinä oli paksu turkoosi rantu. Se sai jäädä näkyviin.

Kun olin vasaroinut tölkkien yläpalaset paikoilleen, liimasin myös avausmekanismit metalliliimalla. Käytin metalliliimaa, koska halusin varmistaa että alumiinipalaset pysyisivät lujasti taulupohjassa. Laitoin jokaiseen jättämääni aukkoon kuusi avausmekanismia. Kuusi sen takia, koska se täytti yhden aukon sopivasti. Käänsin joka toisen vierkkäisen mekanismin ylösalaisin ja lisäsin avausmekanismeja hiukan vapaammin turkoosin rannun ympärille (liite 4, kuva 10). Huomaa, että liitteen kuvassa on liimattu vain osa avausmekanismeista. Jatkoin niiden laittoa myös teoksen oikealle puolelle.

Nyt olin kiinnittänyt kaikki metalliosat teokseeni. Vasaroimistani yläpalasista avautui hauskoja läppiä ulos. Ne olivat tulleet siitä, kun tölkki oli avattu avausmekanismilla. Halusin lisätä läppiin vastavärejä, koska ne luovat rinnakkain eloisan ja heleän vaikutelman (Bartlett 1991, 87). Lähdin ensin kokeilemaan tummansinistä - oranssia väriyhdistelmää. Mursin silti sinisen vihreällä ja valkoisella turkoosiin väriin, koska mielestäni

tummansininen oli liian vahva (liite 5, kuva 11). En kuitenkaan vielä sittenkään pitänyt lopputuloksesta, koska mielestäni oranssi ja turkoosi eivät sopineet yhteen. Maalaamisessa muutenkin käytän vähän vastavärien luomaa kontrastia. Ajaudun yleensä neutraaleihin värimaailmoihin. Loppujen lopuksi vaihdoin siis oranssin vielä tummansiniseen (liite 5, kuva 12).

Teos alkoi olla siinä vaiheessa, että se valmistuisi. Katselin maalauksen kokonaisuutta ja jokin siinä vielä häiritsi minua. Huomasin, että teoksen keskikohta sulautui liian hyvin maalauksen ylä- ja alaosaan. Mielestäni niiden välille täytyi saada jokin erottava elementti, joka jakaisi alueet erillisiksi ja toisi niiden välille tasapainoa ja jännitettä. Päätin, että tekisin keskikohdan ja ylä- ja alaosan rajoihin ohuet turkoosit vaakaviivat, jotka ylettyisivät teoksen päästä päähän (liite 5, kuva 13). Näin sain staattisilla eli vaakaviivoilla ikään kuin pysäytettyä teoksen alhaalla ja ylhäällä olevat dynaamiset eli vinot viivat (Bartlett 1991, 95). Tällöin alueet pysyivät selkeinä.

Olin lopputulokseen tyytyväinen. Päätin etten enää koske maalaukseen, koska värimaailma oli hyvä. Erilaisia pintoja oli myös teoksessa riittävästi ja se ei kaivannut enempää. Lopuksi signeerasin teokseni ja nimesin sen *Yksi lensi pois*. Nimi viittasi ajatukseeni linnunpöntöistä, joissa asusteli lintuja. Yksitellen niistä joku lensi pois pakoon pakkasta. Tätä pakoon lentämistä kuvasi yksi muita alempana roikkuva tölkin yläpalanen teoksen vasemmalla puolella. Ajatukselleni oli myös toinen syvällisempi teoria, missä linnunpönttöjen värit edustavat erilaisia lajeja, jotka kuolevat sukupuuttoon luonnossa.

3.3 Valmiin teoksen tarkastelu

Tässä alaluvussa minulla on tarkoituksena analysoida valmista teostani ja kuinka hyvin hyödynsin teoksessani kritiikin ehdotuksia. Pohdin työn onnistumista materiaalin käytön monipuolistamisen, värimaailman, sommittelun ja kokonaisuuden kannalta. Saavutinko sen mitä tavoittelin? Mietin mitä olisin voinut tehdä toisin ja mitä minun pitäisi ottaa huomioon jatkoa ajatellen. Mielestäni oman teoksen arviointi saattaa olla joskus haastavaa, koska itse on ollut vahvasti sisällä teoksen prosessissa ja tehnyt silloiset valinnat. Ei ole helppoa myöntää itselleen omia heikkouksia tai epäonnistumisia valmiissa teoksessa. Uskon kuitenkin, että tällainen arviointi palvelee oppimistani. Pohdintojeni pohjana olen hyödyntänyt erilaisia taiteliijaoppaita sekä myös opinnäytetyöni teosohjaa-

jan Eeva-Liisa Koivumaan ja taidekriitikko Eva-Johanna Mäkisen kommentteja uusista teoksistani. Tärkeimmässä asemassa on kuitenkin oma itsearviointini.

Ensimmäiseksi syvennyn materiaalin käytön monipuolistamiseen. Olin valinnut tölkkien yläpalaset ja niistä roikkuvat kiekurat teokseeni, koska minusta ne jo itsessään täyttivät kriitikon idean: ”tölkkejä voisi rikkoa”. En siis lisämuokannut kiekuroita opinnäytetyön aikana, mutta olin muokannut ne aiemmin repimällä ne tölkeistä irti. Koen siis itse onnistuneeni kriitikon ensimmäisessä ehdotuksessa, joskin olisin voinut ehkä revitellä enemmän – esimerkiksi leikata ne keskeltä halki, että rikkonaisuus olisi tullut enemmän esille. Mitä tulee kriitikon toiseen ehdotukseen: ”tölkkejä voisi litistää joissakin kohdissa”, niin jälkeenpäin ajateltuna en kovin hyvin toteuttanut sitä ehdotusta. Olin ajatellut, että riittäisi, kun naulaisin yläpalaset taulupohjaan kiinni, sillä siinäkin väkisinkin tapahtuu pientä litistymistä. Etsin siis tavallaan itselleni kiertotien toteuttaa idean. En halunnut vasaroida palasia kunnolla, koska ne olivat minusta muutenkin kolhitun näköisiä ja pelkäsin niiden muuttuvan käyttökelvottomiksi. Tiesin silti, että Mäkinen tarkoitti kritiikin ehdotuksessa tölkkien kovempaa moukarointia. Myös teosohjaajani Koivumaa mainitsi asiasta. Voisin siis jatkossa rohkeammin kokeilla materiaalin litistämistä.

Teoksesta tuli värimaailmaltaan neutraali, koska käytin koko työssä lähinnä vain hentoja ja vaaleita värejä, en vastavärien kontrastia. Omasta mielestäni tämä toimi, koska erilaisten pintojen ja materiaalien takia teoksessa ”tapahtuu” muutenkin jo niin paljon. Käytin valkoista korostamaan turkoosia, koska se sai värin vaikuttamaan vahvemmalta. Käytin myös valöörikontrastia käsittelemällä sinistä väriä turkoosiin, tummansiniseen ja vaaleansiniseen. Nämäkin kontrastit ovat silti varsin vaatimattomia ja jonkun mielestä teoksen värimaailma voi olla liian yksitoikkoinen. Kirkkaampien värien käyttö olisi voinut tuoda teokseen enemmän energisyyttä ja vahvistaa erilaisten viivojen liikkuvuutta teoksen pinnassa. (Bartlett 1991, 87; Smith 1987, 296.) Itse silti pelkäsin, että teoksesta tulisi liian levoton. Mutta olisin kyllä voinut luoda teokseen enemmän jännitettä käyttämällä värien tummuusarvoja rohkeammin, mistä mainitsi myös Koivumaa. Se olisi voinut jopa korostaa keskeisessä asemassa olevia muotoja paremmin. Yksi tehosteväri on kuitenkin eksynyt teokseen: käyttämissäni tölkeissä on nimittäin punaista. Havahduin tähän vasta Mäkisen uusien kommenttien kautta, jossa hän ilmaisi tölkkien punaisen ulkopuolen olevan mielestään jännittävä. Työskentelyvaiheessa hylkäsin oranssin vastavärikokeiluni, koska se oli liian räväkkä minun makuuni. Coca-Colan tölkin täyteläinen punainen kuitenkin sopii teokseen.

Seuraavaksi arvioin työni sommittelua. Teoksen taulupohjana olen käyttänyt vaakasuoraa suorakaidetta, koska minua miellytti siinä sen vakaus. Kuten T.W.Ward (1988-1989, 188) toteaa, katse pystyy siinä vaeltamaan puolelta toiselle, mutta se myös voi uppoutua syvälle kuvan sisään. Teoksen ideointivaiheessa olen jakanut kuvapinnan kolmeen selkeään alueeseen: keskiosaan ja ala- ja yläosiin. Alueiden mittasuhteilla olen pyrkinyt luomaan kuvaan mielenkiintoisuutta. Jako on staattinen, mutta vaaka- ja ristikkäisiä viivoja on teoksessa runsaasti ja ne ohjailevat katsojan katsetta ympäri teosta, mikä tuo teokseen dynaamisuutta, liikettä. Kuitenkin teoksessa on korostettu eri pintojen raja-alueita turkooseilla viivoilla, että yleisilmettä saataisiin rauhoitettua. Sommitte- lussa on käytetty hyväksi myös suorakulmaisia ja pyöreitä muotoja. Tölkkien pyöreä muoto oli jo valmiiksi niissä. Muiden muotojen (kolmion tai nelikulmion) lisääminen teokseen saattaisi hajottaa liikaa teosta. (Ward 1988-1989, 191, 196, 236.) Kuitenkin erisuuntaisia viivoja ja rönsyilevää materiaalia on paljon ja sen takia työn katsominen saattaa vaikuttaa sekasortoiselta. Tämä on varmaankin sellainen teos, että se jakaa mielipiteitä. Tämä näkyi jo kriitikon ja teosohjaajanikin kommentteissa: Kriitikon mielestä työssä oli liikaa muuttujia ja se kaipaisi tarkempaa ryhmittelyä, kun taas teosohjaajani totesi pitävänsä työn hallitusta kaaoksesta ja rytmytyksestä. Minun itseni on helppo katsoa teosta. Olin tietoisesti tehnyt taulupohjan pintaan erilaisia elementtejä, koska pelkäsin, että teoksesta tulisi muuten liian vaisu. Yritin kuitenkin vaaleilla väreillä rauhoittaa teoksen erilaisia pintoja ja rajuja materiaaleja. Jos lähtisin rakentamaan teoksen sommittelua uudelleen tekisin siitä ehkä hieman pelkistetyimmän. Jälkeenpäin ajateltuna, ehkä avausmekanismien lisääminen oli liikaa, vaikka toisaalta pidän niistä teoksessani.

Katsoessani teoksen kokonaisuutta ja sen tavoitteita, olen tyytyväinen siihen. Sain pidettyä teoksen yleisilmeen raikkaana ja tapahtumarikkaana. Siinä on paljon katseltavaa ja näyttäviä pintoja. Voisin silti kuvitella, että teoksen aihe ei ehkä avaudu suoraan katsojalle teoksen ulkonäöstä. Teoksen tulkinta jääkin aina katsojalle itselleen. Kaikki taiteilijat eivät nimeä teoksiaan, mutta itse pidän teoksen nimeämistä tärkeänä osana omis- sa teoksissani. Nimeämisellä on vahva vaikutus siihen mitä työstä nousee esille (Tuononen 2011, 9). Katsojan tulkiteissa teosta siihen vaikuttavat myös sen sosiokulttuurisen maailman vaikutteet, jossa hän on varttunut ja elänyt. Teoksen tekijä on aina viestin lähettäjän asemassa, eikä hän voi millään olla tietoinen kaikista tulkintatavoista, mitä kukin katsoja käyttää katsoessa teosta. Katsoja ei ehkä tunne tulkintatapaa eli koodia, jota taiteilija käyttää teoksessaan tai hän kieltäytyy omaksumasta sitä. (Remes, 2011; Palin 1998, 128.) Nimellä voi viitata myös toisiin teoksiin tai teksteihin (Tuononen

2011, 10). Nimellä *Yksi lensi pois* olen viitannut tunnetun kansanlaulun *Kolme varista* sanoihin, jonka uskon ainakin osalle suomalaisille olevan tuttu ja siksi mahdollisesti avaavan katsojalle ajatuksiani taulun teemasta (Wikipedia, 2011 hakupäivä 13.3.2012). Ratkaisu on mielestäni onnistunut.

4 MAALAUUS 2: UHRAUS

4.1 Ideointi: hengellisyyden kuvaaminen alumiinitölkeillä

Toisessa teoksessani aion toteuttaa kriitikon kaksi viimeistä ehdotusta: 1) palasten koko voisi ehkä vaihdella, ja 2) kierrätystölkkien kirjaimia voisi käyttää hyväksi. Päätin käyttää teoksessa tölkkien kylkipalojen leikkaamisesta ylijääneitä suikaleita, koska uskoin niiden parhaiten palvelevan kriitikon ideoita. Suikaleissa oli tekstiä ja ne olivat muodoltaan ja kooltaan hyvin monenlaisia. Lisäksi käytin teoksessa myös tölkkien pohjia, koska minulla oli niitä paljon ja minusta teos kaipasi jotain muutakin kuin pelkkiä suikaleita toimiakseen (liite 6, kuva 14). Pohjien koko ei kuitenkaan vaihdellut, eikä niissä ollut mitään tekstiä. Ne tulivat siis mukaan työhöni kriitikon ehdotusten ulkopuolelta, oman näkemykseni vuoksi.

En ollut koskaan ennen käyttänyt työssäni tölkkien leikkaamisesta ylijääneitä suikaleita. Minusta oli mielenkiintoista nähdä, mitä niistä voi syntyä. Oli helppoa toteuttaa kriitikon ensimmäinen ehdotus palasten koon vaihtelevuudesta, sillä kuten jo totesin, edellisen näyttelyn leikkaamisesta jääneet suikaleet olivat jo valmiiksi erin mittaisia ja kokoisia. En nähnyt kuitenkaan tarpeelliseksi muokata suikaleita sen enempää. Sen sijaan ongelmia tuotti kriitikon toinen ehdotus, missä hän kehotti käyttämään kierrätystölkkien kirjaimia eli tölkkien ulkopuolta hyväksi. Ensimmäinen ongelmana oli se, miten saisin liimattua suikaleet teokseeni niin, että ne näkyisivät. Suikaleet nimittäin kaartuvat itsestään ylöspäin niin, että luontevin tapa liimata ne taulupohjaan olisi siten, että tekstipuoli ja värit jäivät näkymättömiin. Sitä en kuitenkaan voinut tehdä, koska nimenomaan suikaleiden tekstit ja värit piti näkyä. Ratkaisin asian taivuttelemalla alumiinisruikaleita niin, että tekstiosa alkoi kaartua sisäänpäin. Silloin sain suikaleet kiinnitettyä oikeinpäin.

Toinen ongelma oli se, että en vielä tiennyt liimaisinko kaikki suikaleet tekstipuoli ylöspäin vai sittenkin ainoastaan osan. Minua epäilytti tekstipuolen käyttäminen liian laajalla alueella työssäni. Pelkäsin, että työ alkaa näyttää sekavalta, sillä suikaleissa oli hyvin monenlaista väriä. Suikaleet oli leikattu PepsiMax, Coca-Cola, Koff sekä Kurkolonkero -tölkeistä, joissa väreinä oli muun muassa vaaleansinistä, mustaa, vaaleanpunaista, punaista, sinistä ja valkoista. Lopullinen päätös suikaleiden värien käytöstä syntyi vasta työskentelyprosessissa ja siitä kerron seuraavassa alaluvussa.

Päätin, että jakaisin 45cm x 122cm taulupohjan kolmeen neliönmuotoiseen osaan (liite 6, kuva 15). Lukijan on hyvä huomata liitettä katsoessaan, että alla olevat maalauspinnat eivät liity tähän teokseen, vaan olivat taulupohjassa jo valmiina aiempien kokeilujen jäljiltä. Suunnittelin, että reunoilla olevista neliöistä voisi tulla keskenään samankokoiset, mutta keskimmäisestä hieman muita leveämpi. Näin teos pysyi tasapainossa. Päätin käyttää reunaneliöissä suikaleita, kun taas keskimmäisessä neliössä halusin hyödyntää tölkkien pohjia. Ajattelin, että tekisin pohjista jonkin kuvion teoksen keskelle. Aikani pohjia käänneltyäni päädyin lopulta ristiä muistuttavaan kuvioon (liite 6, kuva 16). En kuitenkaan vielä suunnitteluvaiheessa liimannut mitään hukkapaloja paikalleen, sillä tiesin, että pohja olisi maalattava ennen kiinnittämistä.

Opinnäytetyöni ensimmäisen maalauksen aihe oli luonto. Tämän toisen teoksen ideointivaiheessa aloin aavistaa, että sen aihe tulisi olemaan jollain tavalla hengellinen. Teokseen keskitetty risti loi tämän vaikutelman. Uskonnollisuus tai hengellisyys on toinen aihe, joka kulkee tällä hetkellä vahvasti teoksissani mukana. Uskonnolliset asiat ovat aina monimutkaisia ja ne jakavat mielipiteitä. Monilla on tiettyjä ajatuksia muista uskonnoista ja tavoista miten uskonnollisen ihmisen pitäisi elää. Itse en käy paljon uskonnollisissa kokouksissa, mutta uskon silti Jumalaan. En yleensä tee tietoisesti uskonnollisia taideteoksia, mutta selvästikin asia askarruttaa minua, koska se joskus nousee teoksissani esiin lähes huomaamatta. Tarja Pitkänen-Walter (2006, 30) onkin todennut taiteen olevan suuressa määrin piilotajunnan puhetta. Toki taiteilija voi käsitellä eri aiheita myös tietoisesti, esimerkiksi jos häneltä tilataan teos tiettyyn teemaan liittyen.

Päätin tukea myös värimaailmalla teoksen hengellistä aihetta, käyttämällä maalauksessa kultaista väriä. Se toi minulle mieleen ortodoksisen kirkon koristeet ja hengelliset freskot eli seinämaalaukset (Wikipedia 2011, hakupäivä 6.2.2012). Kuvataiteessa on muutenkin käytetty paljon kultaa kuvatessa hengellistä tai aineellista maailmaa (Levanto 1989, 49). Itselleni kulta värinä edustaa valtaa, rikkautta ja kunniaa. Halusin teoksenikin herättävän katsojassa jonkinlaista kunnioitusta, kun maalaisin ristikuvion alle kultaa. Yksi peruste siihen, miksi kultaa käytetään hengellisissä maalauksissa on, että kulta on asetettu raamatussa jumalallisen valon vertauskuvaksi. Raamatussa on monia kohtia, jossa kerrotaan kullavärisen valon olevan kaikkein pyhintä. Esimerkiksi Jobin kirjan mukaan ”pohjoisesta tulee kultainen hohde; Jumalan yllä on peljättävä valtasuuruus”. (Levanto 1989, 50–51.)

Kullan rinnalla suunnittelin käyttäväni ruskeaa väriä, koska mielestäni se sopi kullan kanssa yhteen. Päätökseeni vaikutti myös se, että teoksen reunoille oli tulossa suikaleista paljon hopeaa väriä, joten tarvitsin niiden alle tummemman värin. Ideointivaiheessa en suunnitellut tämän enempää värejä vaan annoin niiden kehittyä työskentelyprosessissa.

4.2 Toteutus: tölkkien suikaleet käyttöön

Olin selkeästi suunnitellut ideointivaiheessa, millaisen rakenteen uusi teokseni saisi. Minulle oli myös selkeää mitä palasia käyttäisin työssä ja missä kohdin. Olin tehnyt hyvän alustavan suunnittelutyön ja se helpotti teoksen etenemistä.

Ensimmäiseksi maalasin akryylimaaleilla teoksen neliönmalliset reunat tumman ruskeiksi. Sen jälkeen maalasin teoksen keskikohdan valkoiseksi (liite 7, kuva 17). Halusin maalata keskineliön ensin valkoiseksi, jotta saisin kullalle vaalean pohjan. Taulupohjassa valmiina ollut väri oli sinertävänharmaa ja uskoin sen olevan liian raskas pohjaväri kullalle. Arvelin, että valkoisella pohjalla saisin värin kirkkaammaksi. Pohjaväri ja sen päälle laitettava väri vaikuttavat toisiinsa ja ne muodostavat yhdessä komposition eli kokonaisuuden. (Smith 1987, 295.)

Kokeilin sekoittaa ruskeiden neliöiden päällä suikaleiden metallinhoitoisia puolia ja värillisiä puolia keskenään niin että molempia oli yhtä paljon. En kuitenkaan pitänyt yhdistelmästä. Ne saivat teoksen näyttämään liian kirjavalta. Siksi päätin käyttää enimmäkseen hopeahoitoisia suikaleita, koska ne hengittivät ruskean päällä. Ne toivat myös mukavaa kontrastia toisilleen, kun oli tummaa ja kirkasta. Kun olin päätöksen tehnyt, liimasin metalliliimalla erin kokoisia suikaleita ruskeisiin reunaneliöihin kiinni. Liimasin metallinväriset suikaleet teokseen siten, että pisimmät suikaleet olivat lähellä teoksen keskiosaa. Pienempiä suikaleita sen sijaan laitoin teoksen ulkoreunoille (liite 7, kuva 18). Tässä kohdassa siis toteutin kriitikon ajatuksen erikokoisista palasista.

Kuten edellisessä kuvassa näkyy, lisäsin metallinväristen suikaleiden väliin myös punaisia suikaleita. Valitsin punaisen värin, koska ajattelin sen tuovan pientä räväkkyyttä teokseeni. Teoksen reunimmat neliöt olivat mielestäni liian hopeanruskeita ilman sitä. Punaisia suikaleita sain teokseen Coca-Colan ja Koffin tölkkien palasista. Tekstit

niissä olivat valkoisia ja kultaisia. Halusin punaisen värin myös kiinnostävän katsojan huomion teokseen. Punaista käytetään paljon jo arkipäiväisissä asioissa, kun halutaan herättää katsojan tai käyttäjän huomio johonkin asiaan kuten varoitusmerkkeihin. Väriä punainen on kuuma, kiihkeä ja energinen (Luukkonen 1991, 17). Se myös herättää monenlaisia tunteita ihmisissä. Minulle punainen erilaisissa käyttötarkoituksissa tuo mieleen veren, intohimon ja lämmön. Tässä teoksessa punainen symboloi minulle verta ja sen tuomaa tuskaa.

Hopeisista ja punaisista suikaleista muodostuva piikikäs pinta tuki myös ajatustani pinnan vaarallisuudesta. Valmiin pinnan suikaleet työntyivät teoksen pinnasta ylös ja olivat terävän näköisiä. Suikaleet myös olivat ihan oikeasti teräviä ja liimatessani niitä taulupohjaan sain monta haavaa käsiini. Mielestäni piikikkäessä pinnassa oli myös kiehtovaa se, kuinka valo osui materiaaliin ja heijasti ympäristön värejä. Tölkkien hopeinen heijastuspinta antaa teokselle myös interaktiivista luonnetta, sillä katsoja voi vaikuttaa taulun värimaailmaan sen sijoituspaikan ja valaisun kautta (SuomiSanakirja 2012, haku-päivä 6.2.2012).

Seuraavaksi keskityin tekemään teoksen keskimmäistä neliötä valmiiksi, jonka olin aiemmin maalannut valkoiseksi. Sen päälle lähdin pensselillä vetelemään kelta-kultaista akryylimaalaa. Olin sekoittanut sen hopeasta ja keltaisesta. Vedin pensselillä väriä vain kevyesti taulun pintaan. Tein näin, koska tarkoituksena oli saada valkoinen kuultamaan värin alta. Ajattelin sen tuovan pintaan hiukan hohtoa tai valon vaikutelmaa. Taulupohjassa aiempien kokeilujen jäljiltä valmiina ollut hiekkapinta tuli myös esiin paremmin, kun kohoavien hiekanjyvien pintaan jäi kultaista väriä (liite 7, kuva 19). Kun olin levittänyt värin koko keskineliön pintaan, kaipasin siihen vielä värien vaihtelevuutta. En tiennyt mitä väriä lisäisin neliöön, joten päätin ensin liimata paikoilleen ristikuvion. Tämä toimenpide ennen värien lisäämistä auttoi hahmottamaan, mitä värejä teos vielä kaipaisi.

Liimasin aluksi paikalleen vain osan ristikuvion pohjista (liite 8, kuva 20). Kiinnitin vain osan, koska halusin jättää neljä pohjapalasta sivuun, että pystyisin lisäämään maalia paremmin. Pohjat olivat pyöreän malliset ja ne olivat sisäpuolelta hopean väriset. Olin leikannut pohjien reunat pois, että liimatessa niiden sisäosa jäisi näkyviin. Pohjissa kaikki sisäosat eivät olleet aivan puhtaita. Osassa pohjista oli kuivunutta ruskeaa virvoitusjuomaa sen syvenevässä pyöreässä urassa. Käytännössä aina tyhjennän tölkit pois

nesteistä juomisen jälkeen, mutta uriin jää aina helposti juomaa kuivumaan. En ole silti katsonut tarpeelliseksi pyyhkiä likaisia kohtia pois pohjista, koska ne tuovat väriä pohjan yksiväriseen hopeaan pintaan. Muistan kyllä joskus miettineeni, että onko epähygienistä käyttää tölkin palasia joissa on valmiiksi jotain likaa – alkaako tölkkien kuivunut neste joskus reagoida esimerkiksi happeen? Kerran löysin yhden tölkin, jonka pohjassa kasvoi jonkin näköistä homerihmastoja nesteen päällä. Se ei silti olisi mitenkään uutta taidemaailmassa, koska nykytaiteessa on jo laaja skaala mitä merkityksiä teoksella voi olla ja miten sen voi tehdä. Tärkeintä aina ei ole teoksen visuaalinen näkö vaan sen idea. Esimerkiksi taiteilija Josef Beuysin teoksessaan ”Economic Values” (1980) asetti näyttelytilaan erilaisia ruokia hyllyille, jotka homehtuivat pikku hiljaa (Remes 2009).

Ristikuviksi liimaamani tölkkien pohjat vaalensivat teoksen keskiosaa. Päätin siksi lisätä kultaiseen neliöön hiukan ruskeaa, koska sitä oli teoksen reunoissa ja pohjien urissa. Lähdin maalaamaan ristin reunoille varjostusta, koska mielestäni sitä täytyi hiukan nostaa pohjasta esille paremmin. Lisäilin vielä hennosti tummanruskeaa ja hopeaa keskusneliön muihinkin alueisiin. Halusin näin toistaa värejä, joita oli jo teoksessa. Kuten jo edellisessä pääluvussa totesin, tällainen värien toisto ja pyrkimys harmoniaan ovat minulle tyypillistä ilmaisussani.

Sen jälkeen liimasin viimeiset neljä tölkinpohjaa paikoilleen ristikuviin. Teos alkoi olla valmis. Tuumailin vielä, tarvitseeko teokseni vielä jotain. Kävin muutamia keskusteluja lähipiirini kanssa. Eräs kuvataiteilijaystäväni kertoi kaipaavansa teoksen keskustaan punaisella maalattuja voimakkaita vetoja tai valumia. Olin itsekin miettinyt korostaisinko punaista enemmän teoksessani. En silti lähtenyt toteuttamaan ideaa näin kirjaimellisesti. Halusin tehdä sen hienovaraisemmin. Sekoitin siis punaista ja ruskeaa keskenään ja vetelin hiekkapintaan ohuella pensselillä aaltomaisia vetoja. Ne kulkivat teoksen keskineliön ylhäältä alas (liite 8, kuva 21). Ajattelin, että aaltomaisissa vedoissa olisi hiukan vaikutelmaa valuvasta verestä ilman että se olisi liian radikaalia tai alleviivavaa. Joskus kyllä revittelen teoksissani, mutta varsinkin tämän teoksen halusin pitää rauhallisena, koska en halunnut lähteä mässäilemään ajatuksella punaisesta verestä. Koska aiheena oli hengellisyys, pelkäsin, että radikaalivedot olisivat viestittäneet väärän ja negatiivisen kuvan, vaikka itse näen teoksen tavallaan enemmän positiivisemmasta näkökulmasta.

Me kristitythän uskomme, että Jeesus kuoli ristillä syntiemme vuoksi. Niinpä tämän teoksen nimeksi tuli lopulta *Uhraus*. Yhdessä välissä mietin teoksen nimeksi *Orjantappuraa*. Raamatun mukaan kuollessaan ristillä Jeesuksella oli orjantappuraseppele päässään. Minusta teoksen terävät ja pisteliäät reunat kuvasivat hyvin orjantappuraseppelettä. En kuitenkaan valinnut tätä nimeä, sillä en halunnut korostaa teoksessa kipua ja tuskaa, vaan sitä kaunista ajatusta, että Jeesus uhrautui meidän kaikkien puolesta. Vaikka *Uhraus* onkin nimenä alleviivaava, se ei mielestäni haittaa, sillä itse teos ei itsessään ole liian hyökkäävä, koska jätin veriroiskeet pois. Nimi *Uhraus* liittyy myös siihen, että olen pohtinut paljon sitä, täytyykö ihmisen käydä kirkossa ja sillä tavalla uhrata aikaansa jumalsuhteelle, vai voiko se kulkea mukana hyvien tekojen muodossa, ilman erillistä vaivannäköä.

4.3 Valmiin teoksen tarkastelu

Lähden analysoimaan kriitikon ehdotusten hyödyntämistä ja teoksen kokonaisuuden onnistumista samalla tavalla kuin *Yksi lensi pois* -teoksen arvioinnissa. Pureudun tässäkin teoksessa materiaalin käytön hyödyntämiseen, sommitteluun, värimaailmaan ja kokonaisuuteen. Taidekirjallisuuden perustuvan itsearvioinnin lisäksi käytän pohdinnasani hyväksi teosohjaaja Eeva-Liisa Koivumaan ja kriitikko Eva-Johanna Mäkisen palautteita valmiista teoksestani.

Ensimmäisenä mietin materiaalin käyttöäni, kun teoksessa oli tarkoituksena hyödyntää kriitikon ehdotuksia. Teoksessa käytin hukkapaloista jääneiden suikaleiden ulkopuolta, koska niiden tarkoituksena oli täyttää kriitikko Mäkisen ehdotus: ”kierrätystölkkien kirjaimia voisi käyttää hyväksi”. Toteutin ehdotuksen sijoittamalla Koff- ja CocaCola -tölkkien punavalkoista ulkokuorta varovaisesti muiden suikaleiden sekaan. Kirjaimia tulee siis näkyviin teoksessa, mutta ei kovin paljoa, vaan niiden huomaaminen vaatii lähempää tarkastelua. Nyt jälkeenpäin huomaankin, että kriitikon idea kirjaimista kyllä toteutui, mutta en ehkä hyödyntänyt sitä niin paljon kuin olisin voinut – keskityin nyt enemmänkin niiden väreihin kuin niiden kirjaimiin. Olisin voinut ottaa kirjaimista enemmän irti, esimerkiksi käyttää isompia palasia niin että tekstit olisivat näkyneet paremmin. Teksteille olisi voinut myös luoda jonkinlaisen merkityksen teoksessa. Toisaalta kuitenkin teoksen hengellinen sanoma voisi silloin lähteä sivuraiteille. Materiaalien hyödyntämistä koskevien kehitysehdotustenhan oli kuitenkin tarkoitus tukea teostani ja

sen tarinaa, ei toisinpäin. Kriitikon toinen ehdotus ”palasten koko voisi ehkä vaihdella” toteutuu myös teoksessa, mutta koska erikokoiset suikaleet sekoittuvat toisiinsa, tämäkään ei muodostu teokselle silmiinpistäväksi piirteeksi. Kokoerot olisivat voineet olla dramaattisempia. Lisäksi käytin suikaleita vain teoksen reunoilla ja teoksen huomiota herättävimmäksi elementiksi nousevat tölkkien pohjat. Nyt arviointivaiheessa minua alkoikin kiinnostaa ajatus siitä, miltä olisi näyttänyt teos, jossa olisin käyttänyt pelkästään suikaleita. Jos olisin levittänyt suikaleita ympäriinsä taulupohjalla enkä sijoittanut niitä vain yhteen könttiin, niin todennäköisesti myös niiden kokoero olisi tullut selkeämmin esille. Teosohjaajani Koivumaa mainitsi, että olisin voinut hyödyntää kokoeroja myös syvyysvaikutelman luomisessa. Hän antoi kuitenkin positiivista palautetta siitä, että teoksessa ”on päässyt oikeuksiinsa purkkien toimiminen osana teosta siveltimenomaisesti - kuin väripintoina”.

Teoksen sommittelussa olen käyttänyt hyväksi symmetriaa ja tasapainoa. Olen jakanut taulupohjan kolmeen vierekkäiseen neliöön. Sommitelma ei kuitenkaan ole pelkästään staattinen, sillä neliöiden pinnat eroavat toisistaan. Reunimmaisat neliöt ovat täynnä erisuuntaisia suikaleita, jotka tuovat teokseen dynaamisuutta, ja keskimmaisessa neliössä on pyöreistä tölkin pohjista koottu ristikuvio, joka virtaa ylös ja alas ja reunoille. Jokainen neliö on selkeästi oma alueensa, mutta silti reunaneliöt toistavat toisiaan ja sen ansiosta teoksessa on voimaa ja arkkitehtonista ilmettä (Bartlett 1991, 95). Symmetriaa on käytetty 1400- ja 1500-luvulla paljon maalauksissa, joissa on esitetty ristiinnaulitsemista, taivaaseenastumista ja muita uskonnollisia aiheita. Omassa teoksessani katse kiinnittyy sen kiintopisteeseen, joka on ristikuvion keskellä oleva tölkinpohja. Kiintopistettä voidaan myös kutsua teoksen pääpisteeksi, joka on mekaanisen rakennelman napa. Kiintopisteestä katse hajoo teoksen reunoille, ikään kuin pääpisteen reunoilla olevat tölkinpohjat ohjailisivat katsetta pois keskeltä, reunojen monisuuntaisiin suikaleisiin. (Ward 1988-1989, 234.) Teoksen keskikohta on jyrkän oloinen ja reunat puolestaan luovat sille vastapainoa hallitulla kaoottisuudellaan. Koen onnistuneeni sommitelussa ja myös kriitikko Mäkinen antoi positiivista palautetta sen selkeydestä.

Teoksen värimaailma on sekoitus maanläheisiä ja metallinhohtoisia värejä. Reunaneliöiden värit toistuvat teoksen keskineliössä, mutta rajojen hälventymistä, värin liukumista ei juuri tapahdu. Teoksessa en ole juurikaan käyttänyt hyväksi yhden värin eri valöörejä eli tummuus- ja vaaleusasteita. Sen sijaan käytin värien välisiä kontrasteja esimerkiksi hopeiden suikaleiden alle laitoin ruskeaa, syvyysvaikutelman luomiseksi. Olisin

voinut käyttää enemmän hyväksi yhden värin eri tummuusasteita, koska toistin ehkä liikaa tietyn värin samaa sävyä joka paikassa. Punainen on aikalailla ainoa väri teoksessa, jota esiintyy kirkkaana että murrettuna. Väriskaala on teoksessa neutraali, mutta kulan- ja hopeanhoitoiset värit tuovat siihen kiiltoa ja runsaasti valoa. Tein lisäksi teoksen keskellä olevan ristikuvion alle sekä sen reunoihin varjostusta ruskealla, koska maalauksessa hyödyntämällä valoa ja varjoa teokseen saadaan luotua tunnelmaa tai draamatiikkaa. (Bartlett 1991, 84, 87, 92.) Varjolla sain myös nostettua ristikuvion paremmin taustasta ja korostettua sen pyöreitä muotoja. Silti varjon väri jää ehkä hiukan laimeaksi, koska se on samaa ruskea kuin muuallakin teoksessani. Olisin voinut korostaa varjoa tummemmalla ruskealla. Mäkinen ja Koivumaa kumpikin kommentoivat, että olisin voinut lisäksi käyttää särkyneiden suikaleiden päällä vielä paikoin muitakin värejä - esimerkiksi lisätä väriä akryylimaalilla tai lisäämällä erivärisiä suikaleita joukkoon. Tässä teoksessani en silti käyttänyt suikaleiden monipuolisia värejä, vaan otin käyttöön vain punaiset suikaleet, joissa oli valkoisia ja kultaisia elementtejä, koska ne pitivät teoksen selkeämpänä mielestäni.

Kaiken kaikkiaan olen teokseen tyytyväinen enkä muuttaisi sitä. Suikaleiden käyttö avasi minulle uusia mahdollisuuksia ja olen ehdottomasti kiinnostunut jatkossakin käyttämään niitä teoksissani. Myös teoksen värimaailma ja sommitelma tukevat sen teemaa ja siten teos todennäköisesti avautuu katsojalle *Yksi lensi pois* -teosta paremmin. Risti keskellä teosta on silmiin pistävä symboli, jota katsojan on mahdotonta ohittaa. Tällaiset merkit vaikuttavat väkisininkin katsojan tulkintaan tavalla tai toisella (Remes, 2011). Kuten olen edellä todennut, pyrin välttämään teoksessa väkivallalla ja verellä mässäilyä ja siksi en tehnyt siihen ”verivalumia” punaisella akryylivärillä. Teos ei kuitenkaan voi välttyä tietynlaiselta radikaaliudelta, koska ristikuvio ja reunoista ulostyöntyvät piikikkäät suikaleet yhdistettynä saattavat jo itsessään herättää negatiivisia ajatuksia katsojassa. Havahduin tähän vasta, kun muutama tuttavani reagoi teokseen säikähtäen. Teoksen nimen *Uhraus* jokainen katsoja tulkitsee omalla tavallaan, eikä hänelle saata tulla siitä positiivisia tuntemuksia kuin minulla tekijällä on. Jatkossa olisi mielenkiintoista kuulla tarkemmin ihmisten tulkintoja teoksesta. Odotankin innolla, että saan pitää seuraavan näyttelyn.

5 YHTEENVETO JA POHDINTA

Kahden uuden teoksen toteuttaminen kriitikon ehdotusten pohjalta oli antoisaa. Voin myöntää, että ilman kritiikkiä en olisi varmaankaan huomannut ottaa hukkapaloja käyttöön taiteen tekemisessä. Näin minulle avautui aivan uusia mahdollisuuksia käyttäen monipuolisemmin alumiinitölkkejä. Odotan mielenkiinnolla, että pääsen joskus yhdistämään oppimaani *Ruman kauneus* -näyttelyn siloteltuihin paloihin ja että voin siten luoda uusia teoskokonaisuuksia.

Uskon, että nuorena taiteilijana minun oli hyvä prosessoida saamiani ehdotuksia tekemisen kautta. Opin hyödyntämään taidekriitikkejä jatkossakin ja sen, ettei kritiikkiä ja kehitysideoita tarvitse pelätä. Ehdotteleva tai jopa hieman negatiivinenkin kritiikki voi antaa hyviä eväitä kehittää ilmaisua. Varmaankaan koskaan ei tule olemaan aivan helppoa ottaa vastaan negatiivista kritiikkiä. Siihen pitää silti asennoitua oikealla tavalla. Opin myös ymmärtämään taidekriitikin merkityksen taiteelle. Sen tarkoitus ei ole vain arvostella taidetta vaan saada myös ihmisiä näyttelyihin ja ostamaan taidetta. On huolestuttavaa, jos kritiikkien laatu ja määrä vähenee aikakauslehdissä.

Oma ilmaisuni ei kärsinyt ulkopuolisen ehdotuksista. Uskon, että teokset pysyivät tekijänsä näköisinä ja niissä on piirteitä, jotka ovat minulle ominaisia. Minusta näitä piirteitä ovat selkeät maanläheiset värit ja suoralinjainen geometrisuus. Taisin silti teoksissani yhä hieman pysytellä omalla mukavuusalueellani. Tarkoitin tällä, että otin ehdotukset kyllä käyttöön, mutta toteutin ne omilla ehdoillani. Sen huomaa siinä, kuinka välttelin materiaalin ruhjomista. En katso silti vahvan näkemyksen olevan haitta niin kauan kuin se ei estä minua oppimasta uutta, sulattamasta erilaisia tapoja osaksi itselleni ominaista tekemistä.

Usein sanotaan, että taiteilija on itse ankarin kriitikkonsa. Olen itsekin nöyrä tekijä, mutta yllätyksekseni huomasin, että minulle kuitenkin ehdottomasti haastavinta oli arvioida omia valmiita teoksia kriittisesti. Olen aina pitänyt tärkeänä, että taiteilija seisoo töidensä takana. Tässä prosessissa huomasin silti, miten tärkeää on myöntää omat virheensä itsellensä, jos aikoo kehittyä. Opin katsomaan omia teoksiani kriittisemmin ja kyseenalaistamaan omia valintojani. Pohdiskelua helpotti keskustelu läheisten kanssa sekä teosohjaajan ja kriitikon antama palaute. Tässäkin näkyy taidekriitikin tärkeys.

Taiteilijalla voi olla vaikea kehittyä ilman palautetta, tyhjiössä. Suosittelenkin, että on hyvä prosessoida saamaansa palautetta ja ottaa siitä hyöty irti omalla tavallaan.

LÄHTEET

Askarteluliike Taitaville 2012. Krakleeraus. Hakupäivä 5.2.2012.

<http://www.kolumbus.fi/taitaville/uusi_sivu_8.htm>

Bartlett, Charles 1991. Asetelma. Teoksessa Howard, Ken (toim.) Täydellinen taiteilija – Piirrä ja maalaa paremmin. Suomentaja: Viitanen, Raija. Karkkila: Mäkelä Oy. s. 70 - 125.

Bostik Oy 2012. Puuliima. Hakupäivä 5.2.2012.

<http://www.bostik.fi/BostikTDS/FI/P0132_FI_TDS.pdf>

Dempsey, Amy 2002. Moderni taide. Suomentajat: Iso-Markku, Jaana & Mattila, Raija. Helsinki: Otava.

Ihonen, Markku 2000. Taidekritiikki täynnä sisäisiä ristiriitoja. Hakupäivä 5.2.2012.

<<http://www.uta.fi/~tlmaih/Jutut2/kritpara.htm>>

Itkonen, Satu 2008. Selkoa nykytaiteesta. Helsinki: Kirjapaja.

Jokinen, Heikki 2010. Onko kritiikillä kasvot? Teoksessa Jokinen, Heikki (toim.) Kriittikin kasvot. Helsinki: Suomen arvostelijain liitto ry. s. 4 - 6.

Jula, Jari 2007. Johdanto. Teoksessa Jula, Jari (toim.) Taiteen etiikka. Turku: Areopagus. s. 7 - 36.

Karhumäki, Antti 2010. Taidekritiikki lehdissä vähenee - yhä harvempi taiteilija pääsee esiin. Hakupäivä 12.1.2012.

<http://www.yle.fi/uutiset/kulttuuri/2010/04/taidekritiikki_lehdissa_vahenee_-_yha_harvempi_taiteilija_paasee_esiin_1629321.html>

Kontturi, Katve-Kaisa & Tiainen, Milla 2007. Taide, teoria ja liikkuva vuorovaikutus. Osallistuvan taiteen tutkimuksen ratkaisuja. Teoksessa Pitkänen, Risto (toim.) Taiteilija tutkijana, tutkija taiteilijana. Jyväskylä: Nykykulttuurin tutkimuskeskus. s. 13 - 65.

Levanto, Yrjänä 1989. Sateenkaari ja muuta avaruusromua. Teoksessa Valjakka, Timo (toim.) Nykytaiteen lähteitä. Helsinki: Nykytaiteen museo. s. 45 - 78.

Luukkonen, Helena 1991. Parantava Sateenkaari-väriterapiaopas. Helsinki: Aquarian Publications.

Mäkinen, Johanna 2012. Yhteystiedot. Hakupäivä 18.1.2012.

<<http://www.kaisasiren.fi/web/index.php?id=508>>

- Palin, Tutta 1998. Merkistä mieleen. Teoksessa Elovirta, Arja & Lukkarinen, Ville (toim.) Katseen rajat – taidehistorian metodologiaa. Lahti: Tutkimus- ja koulutuskeskus. s. 115 - 146.
- Pitkänen-Walter, Tarja 2006. Liian haurasta kuvaksi – maalauksen aistisuudesta. Helsinki: Like & Kuvataideakatemia.
- Remes, Marjo 2009. Nykytaiteen näkökulmia - tekeminen keskiössä. Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulu, Tornio.
- Remes, Marjo 2011. Kvalitativien tutkimusten semiotiikka. Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulu, Tornio.
- Selkokari, Antti 2010. Voiko kriittisyyttä opettaa. Teoksessa Jokinen, Heikki (toim.) Kritiikin kasvot. Helsinki: Suomen arvostelijain liitto ry. s. 8 - 13.
- Smith, Ray 1987. Taiteilijan käsikirja. Suomentajat: Kämäräinen, Eija & Lahtinen, Heikki. Helsinki: Otava.
- SuomiSanakirja 2012. Reliefi & kritiikki. Hakupäivä: 4.2.2012.
<<http://www.suomisanakirja.fi/Reliefi>>
<<http://www.suomisanakirja.fi/kritiikki>>
- SuomiSanakirja 2012. Interaktiivisuus. Hakupäivä 6.2.2012.
<<http://www.suomisanakirja.fi/interaktiivisuus>>
- Taidetyylit 2012. Abstrakti. Hakupäivä 4.2.2012.
<<http://taidetyylit.pm-netti.com/index.php?id=abstrakti->>
- Tempera Oy 2012. Gesso-kaiken perusta. Hakupäivä 4.2.2012.
<http://www.tempera.com/index_files/gesso.html>
- Tuominen, Maila-Katariina 2010. Kritiikkiä vain journalismia. Teoksessa Jokinen, Heikki (toim.) Kritiikin kasvot. Helsinki: Suomen arvostelijain liitto ry. s. 24 - 29.
- Tuononen, Ilma-Sofia 2011. Teoksen nimi merkityksen ohjaajana. Opinnäytetyö. Tornio: Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulu. Hakupäivä 14.3.2012.
<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/27008/Tuononen_Ilma-Sofia.pdf?sequence=1>
- Vapaa tietosanakirja Wikipedia 2011. Arvostelu. Hakupäivä 20.1.2012.
<<http://fi.wikipedia.org/wiki/Arvostelu>>
- Vapaa tietosanakirja Wikipedia 2011. Kolme varista. Hakupäivä 13.3.2012.
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Kolme_varista>

Vapaa tietosanakirja Wikipedia 2012. Harmonia & fresko. Hakupäivä 6.2.2012.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Harmonia>

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Fresko>

Ward, T.W. 1988-1989. Sommittelu ja perspektiivi. Teoksessa Howard, Ken (toim.)

Taidekoulu – Piirtämisen ja maalaamisen käsikirja. Suomentaja: Viitanen,

Raija. Karkkila: Mäkelä Oy. s. 182 - 237.

LIITELUETTELO

Liite 1	Kuvat 1 ja 2
Liite 2	Kuvat 3 ja 4
Liite 3	Kuvat 5 ja 6 ja 7
Liite 4	Kuvat 8 ja 9 ja 10
Liite 5	Kuvat 11 ja 12 ja 13
Liite 6	Kuvat 14 ja 15 ja 16
Liite 7	Kuvat 17 ja 18 ja 19
Liite 8	Kuvat 20 ja 21

Kuva 1. Ruman kauneus -näyttely 2011

Kuvaaja: Sonja Huhtaniska

Kauneus ja Rumuus vaihtavat vaatteita

Näyttelyt

Ruman kauneus. Suvi Jumiskon näyttely Galleria Varjossa Rovaniemellä 28.8. asti.

Suvi Jumisko yhdistää kierrätystölkeistä leikattuja pellinpalasia perinteisiin suorakaiteen muotoisiin maalauksiin. Pellinpalaset ovat kaikki pyöreitä ja ne on kiinnitetty eri muotoisiksi reliefipinnoiksi maalaukseen. Ne kiiltävät ja synnyttävät heijastuksia ja varjoja maalauksen pinnalle.

Joissakin maalauksissa on käytetty tölkin pohjia. Alumiinin kappaleet ovat joko kuperia ja koveria. Jumisko on saanut aikaan rikkaita kokonaisuuksia samojen elementtien vaihtelulla. Maalausten pinnat ovat reliefimäisiä ja niissä väriä on valutettu, niin että värianoista muodostuu kuvioita ja viivastoja. Valumat ovat kuitenkin hallittuja ja alueet täsmällisiä.

Korutaiteilijat ovat tehneet rintaneuloja alumiinitölkeistä leikatusta pellistä. Afrikassa lapset ovat käyttäneet alumiinitölkkien materiaalia lelujen tekemiseen, eikä idea kierrätysmateriaalien käytöstä ei ole uusi modernissa taiteessa.

Kierrätysmateriaalia on käytetty osana taidetta, jossa se on pyritty muuttamaan toiseen olomuotoon. Kierrätysmateriaali voi olla myös taiteen sisältönä. Saksalainen HA Schult on rakentanut 1000 ihmishahmoa, Trash people, kokoonpuristetuista tölkeistä, pulloista tai elektroniikasta, jotka olivat viimeksi esillä Huippuvuorilla maaliskuussa 2011.

Jumiskon teos nimeltä Juuret tuntuu kuin avautuvan tilaksi. Teoksessa on aivan kuin monta tasoa: kierrätystölkkien pohjien taso, joihin valon heijastukset sytyttävät elämää ja toisaalta maalatun pinnan taso, jossa voi aistia perspektiivin tunnun. Teoksessa Viimeinen kuurankukka alumiinikappaleet yhdistyvät teoksen muuhun kokonaisuuteen.

Samat muodot toistuvat myös taustan mustassa maalauksessa. Myös teos Puu antautuu onnistunut hienosti. Ohuen alumiinilevyn mahdollisuudet maalauksissa ovat kiehtovia: palasten kokoa voisi ehkä vaihdella, kierrätystölkkien kirjaimia voisi käyttää hyväksi tai ehkä tölkkejä voisi rikkoa tai litistää joissakin kohdissa.

Näyttelyn sanoma on ikiaikainen – se, mitä näemme pinnalla, ei ole kaikki. Kauneus saattaa pukeutua Ruman vaatteisiin. Tavallinen arkiesine kätkee sisäänsä kiiltävän pinnan, joka heijastaa valoa.

Eva-Johanna Mäkinen

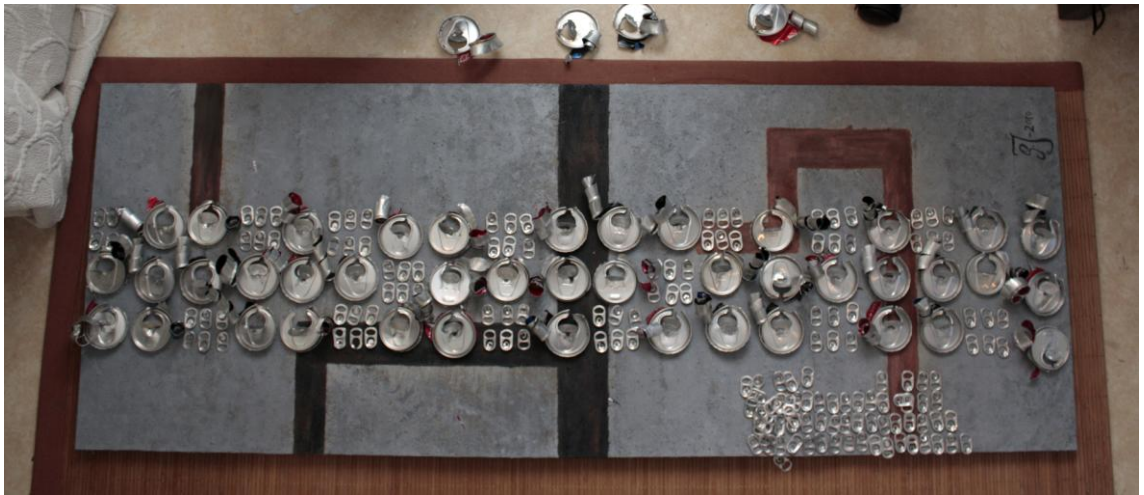
Kuva 2. Mäkinen, Johanna 2011. Kauneus ja Rumuus vaihtavat vaatteita. Lapin Kansa 23.8.2011, Kulttuuri 013

Kuva 3. Ensimmäisessä teoksessa käyttämäni hukkapalat

Kuva 4. Puu antautuu -teos 2011, Luonnonnäyttelystä
Kuvaaja: Sonja Huhtaniska

Kuva 5. Tölkkien yläpalasten asettelu kolmeen päällekkäiseen riviin

Kuva 6. Puuliimalla tehty kuviointi

Kuva 7. Keskikohta maalattuna turkoosiksi

Kuva 8. Krakleerauspinta

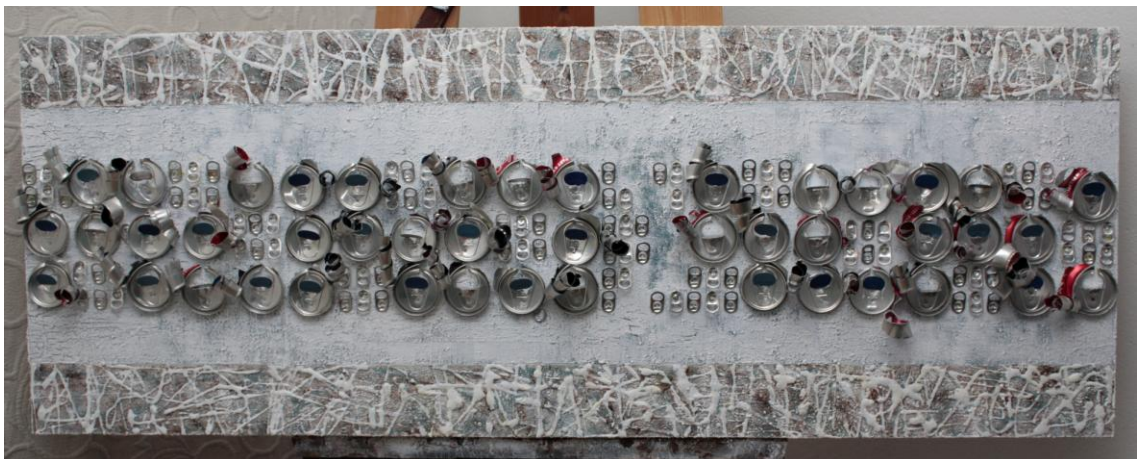
Kuva 9. Valkoisen maalaaminen puuliiman kohopintaan ruskean ja turkoosin päälle

Kuva 10. Yläpalasten kiinnittäminen ja avausmekanismien sommittelu

Kuva 11. Oranssi ja turkoosi väri tölkkien yläpalasten läpissä

Kuva 12. Tummansininen ja turkoosi tölkkien yläpalasten läpissä

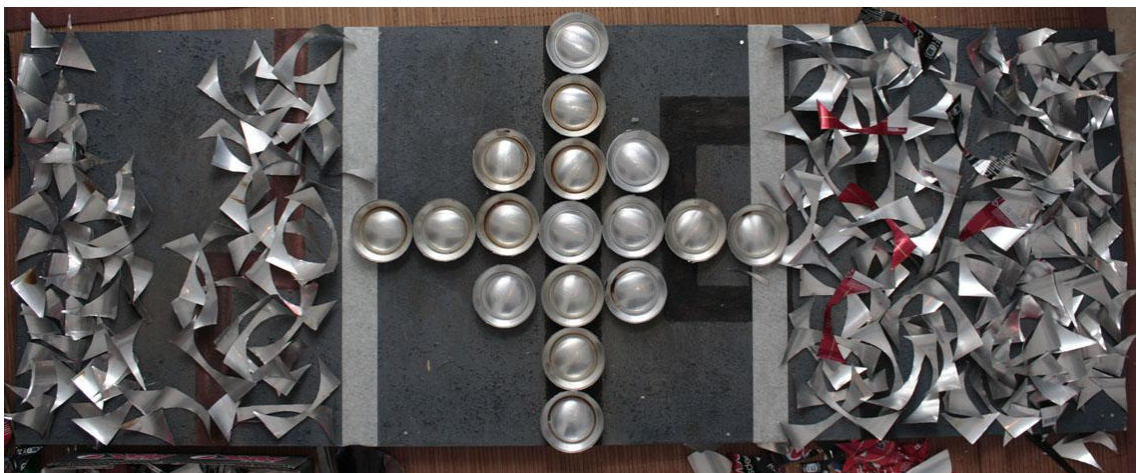
Kuva 13. Valmis *Yksi lensi pois* -teos (2011)

Kuva 14. Toisessa teoksessa käyttämäni hukkapalat

Kuva 15. Taulupohjan jako kolmeen osaan

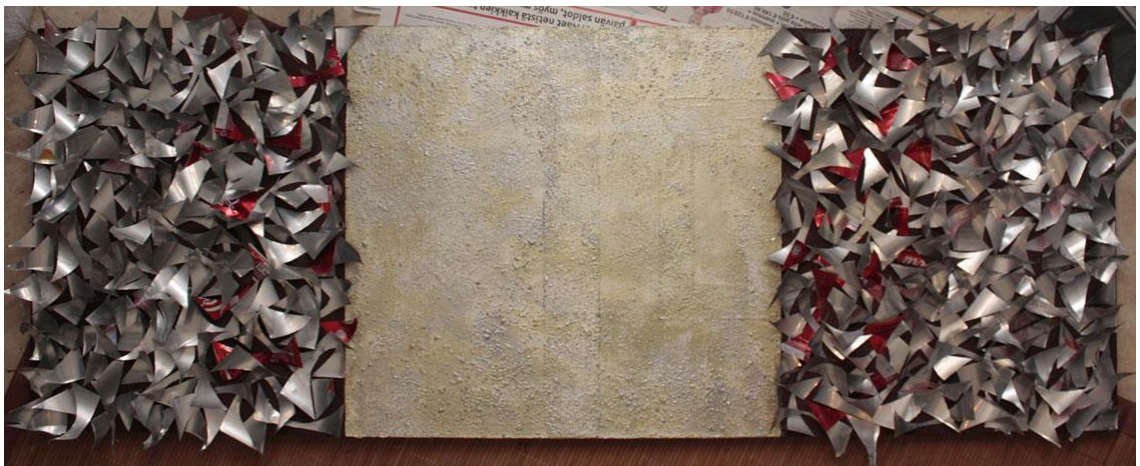
Kuva 16. Tölkkien pohjista muodostunut ristikuvio

Kuva 17. Pohjan maalaaminen valkoiseksi ja ruskeaksi

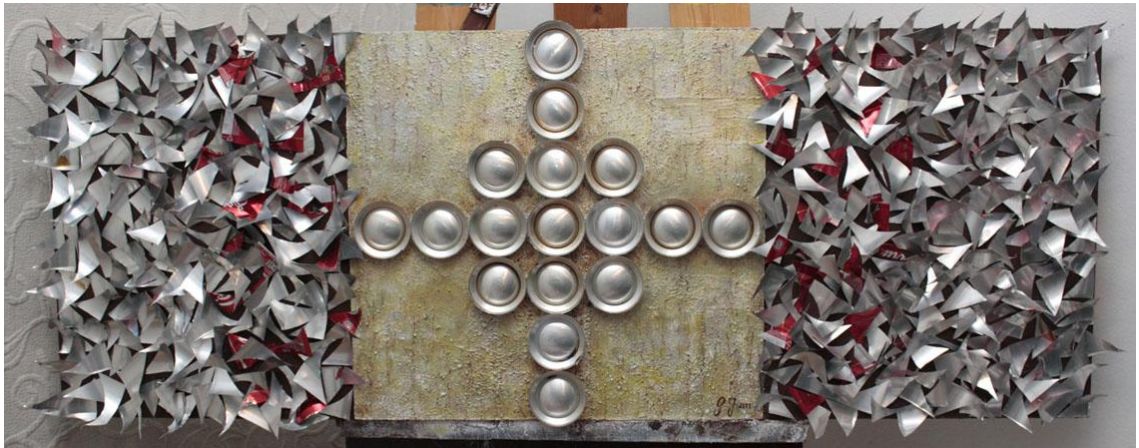
Kuva 18. Tölkkien suikaleiden liimaaminen

Kuva 19. Teoksen kesikohdan maalaaminen

Kuva 20. Osa liimatuista tölkkien pohjista ja värien viilaamista

Kuva 21. Valmis *Uhraus* -teos (2012)